

Plenum

Torsdag 16.9.2021 kl. 20.53—21.41

2. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar

Regeringens proposition RP 118/2021 rd

Lagmotion LM 28/2021 rd

Utskottets betänkande ShUB 21/2021 rd

Första behandlingen

Förste vice talman Antti Rinne: Ärende 2 på dagordningen presenteras för första behandling. Till grund för behandlingen ligger social- och hälsovårdsutskottets betänkande ShUB 21/2021 rd. Nu ska riksdagen besluta om innehållet i lagförslaget. — Allmän debatt, presentationsanförande, ledamot Lohi, varsågod.

Debatt

20.54 **Markus Lohi kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tartuntatautilain väliaikaisesti voimassa olevaa 58 d §:ää poistamalla siitä lähikontaktin tarkka määritelmä sekä soveltamisen kriteerinä oleva ilmaantuvuusluku. Lisäksi ehdotetaan, että soveltamiskriteeriä tartuntaryppäiden osalta tarkennetaan siten, että 58 d §:ssä tarkoitetun päätöksen tekeminen edellyttää, että alueella on todettu merkittäviä tartuntaryppäitä, jotka asiantuntija-arvion mukaan aiheuttavat merkittävän riskin uusien tartuntojen laajaan leviämiseen alueella.

Esityksen mukaan tavoitteena on nykyistä sääntelyä paremmin turvata oikeutta elinkeinon harjoittamiseen ja työhön kannattavalla tavalla vaarantamatta kuitenkaan covid-19-taudin leviämisen ehkäisemistä sekä siitä ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvia haittoja. Lisäksi tavoitteena on edelleen turvata ihmisten henkeä ja terveyttä sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen riittävyyttä.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää esityksen tavoitteita perusteltuina. Valiokunta toteaa, että tartuntatautilain 1 §:n mukaan tartuntatautilain säännösten tarkoituksena on ehkäistä tartuntatauteja ja niiden leviämistä sekä niistä ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvia haittoja. Siten valiokunta korostaa, että tartuntatautilain muutosten yhteydessä tulee arvioida varsinaisen tautien leviämisen ehkäisyn lisäksi laajasti rajoitusten yhteiskunnalle aiheuttamia kokonaishaittoja.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää ehdotettua lähikontaktin määritelmän poistamista lähtökohtaisesti perusteltuina. Valiokunta kuitenkin toteaa, että epidemian torjunnan kannalta oleellista on ehkäistä tartunnan riskiä. Lähikontaktin välttäminen on yksi tartuntoja ehkäisevä keino. Valiokunta ehdottaakin pykälämuutoksia niin, että säännöstö muutetaan siten, että viranomaispäätös kohdistuu lähikontaktin välttämisen sijaan lähikontaktin aiheuttaman tartunnan riskin ehkäisyyn. Lisäksi valiokunta ehdottaa py-

Punkt i protokollet PR 99/2021 rd

kälän 1 momenttiin muutosta siten, että kun kunnat ja aluehallintovirasto tekevät tilojen käytön rajoittamiseen liittyviä päätöksiä, heidän ei tarvitse erikseen määritellä, mitä lähi-kontaktilla tarkoitetaan.

Valiokunnan näkemyksen mukaan muuttuva epidemiatilanne ei mahdollista, vaikka sekä sivistysvaliokunta että perustuslakivaliokunta ovat lausunnoissaan esittäneetkin pohdittavaksi sitä, että nyt muutettavaksi esitetty 58 d § kumottaisiin kokonaan. Valiokunta toteaa, että jos säännös poistettaisiin kokonaan, viranomaisten käyttöön jäisi ainoastaan joko 58 g §:n tarkoittama tilojen sulkeminen taikka 58 §:n tarkoittama tilojen sulkeminen tai tilaisuuksien kieltäminen silloin, kun näiden pykälien soveltamisen edellytykset täyttyvät. Nämä säännökset eivät kuitenkaan kata kaikkia tilanteita ja kaikkia tiloja. [Sari Sarkomaa: On 58 c §!] Muun muassa yksityiset tilat jäisivät tämän ulkopuolelle.

Ehdotettu ilmaantuvuuskriteerin poistaminen on valiokunnan näkemyksen mukaan perusteltua. Ilmaantuvuusluku ei rokotuskattavuuden noustessa kuvasta enää epidemian kannalta oleellista edellytystä. Valiokunta pitää muuttuneessa tautitilanteessa siten parempana, että päätöksenteon välttämättömyyttä arvioidaan merkittävien tartuntaryppäiden muodostumisen perusteella. Tartuntaryppäiden merkittävyys liittyy keskeisesti esimerkiksi uhkaan siitä, että tartuntaryppäät ja niiden nopea laajeneminen lisäävät riskiä tartuntataudin hallitsemattomalle väestöleviämiselle, hyvinvointipalvelutarpeen merkittävälle kasvamiselle tai hengen ja terveyden vaarantamiselle. Valiokunta korostaa, että terveydenhuollon kantokyvyn ja voimavarojen riittävyys vaarantuminen on olennaista tartuntaryppäiden merkittävyyden ja rajoitusten tarpeellisuuden arvioinnissa.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan mietintöön jätettiin yksi vastalause, eli ei ollut tässä mielessä yksimielinen tämä esitys.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia tiiviistä esittelystä. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

20.59 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Kokoomus esitti vastalauseita tälle hallituksen esitykselle 58 d §:n muuttamisesta. Ehdotamme, että lakiehdotus hylätään ja että eduskunta hyväksyy lain tartuntatautilain 58 d §:n kumoamisesta.

Arvoisa puhemies! Arvioimme, että nykyisessä epidemiatilanteessa, kun rokotuskattavuuskin on noussut ripeästi, voitaisiin luopua 58 d §:stä, jolloin ongelmallinen 2 metrin vähimmäisetäisyyskriteeri, lain tulkintaepäselvyydet ja epäoikeudenmukainen elinkeinonharjoittajien kohtelu voitaisiin poistaa. Nyt hallituksen muutosesityksessä 2 metrin etäisyysvaatimus on poistettu, mutta siellä jää edelleen tulkintaepäselvyyttä siitä, millä tavalla sitten tätä etäisyyttä arvioitaisiin, ja laitetaan se vastuu aluehallintovirastolle, jonka pitäisi tulkita lakia selkeästi, mutta jää sitten hyvin moninaisen joukon varaan eri puolilla Suomea aluehallintovirastoissa, kuinka he tätä tulkitsevat.

Tästä esityksestä suurin osa asiantuntijoista on esittänyt erittäin voimakasta kritiikkiä, nimenomaan epäoikeudenmukaisen kohtelun ja sekavuuden osalta, mitä tämä aiheuttaisi. Nykytilanne on jo sekava tämän 58 d §:n osalta, ja tämä hallituksen muutosesitys ei tilannetta yhtään selkeyttäisi. Muun muassa MaRa ry, KULTA ry, Music Finland, Suomen Teatterit ry, LiveFIN, eli tapahtuma-, kulttuuri- ja ravintola-ala, yksituumaisesti katsovat, että pykälän poistaminen olisi parempi ratkaisu. Alan toimijat ovat myös huolissaan siitä, että laki jättää tulkinnanvaraa, joka voi johtaa sen soveltamiseen hyvin eri tavoin eri osissa maata ja erilaisissa toiminnoissa. Tämä asettaa myös elinkeinonharjoittajat eriarvoiseen

Punkt i protokollet PR 99/2021 rd

asemaan ja rajoittaa elinkeinonvapautta. Hallituksen esitys vie lainsäädäntöä monitulkintaisempaan suuntaan, mikä voi johtaa ongelmatilanteisiin.

Näiden asiantuntijoiden lisäksi myös viranomaistahot ovat kritisoineet esitystä. Esimerkiksi Etelä-Suomen aluehallintovirasto on painottanut, että lähikontaktin määrittely tila- ja toimintokohtaisesti ja erikseen aluehallintoviraston päätöksissä olisi käytännössä erittäin vaikeaa ja myös toimivallan kannalta ongelmallista. Aluehallintovirasto totesi lausunnossaan, että voisi olla tarpeen harkita 58 d §:n poistamista tartuntatautilaista sellaisena kuin se nyt on ja säätämistä laaja-alaisemmasta toiminnan terveysturvalliseen järjestämiseen liittyvästä velvoitteesta, joka mahdollistaisi kattavampien toimien edellyttämisen kuin mitä 58 c §:ssä on säädetty. Ja sanottakoon tässä, että 58 c §:ssä on kuitenkin mainittu jo se, että pitää olla mahdollisuus näitten riittävien turvaetäisyyksien pitämiseen, eli tartuntatautilaki antaa siihen jo eväitä.

Myös sivistysvaliokunta lausunnossaan otti asiaan kantaa ja oli sitä mieltä, että kumoaminen olisi parempi vaihtoehto, ja myös perustuslakivaliokunta pyysi sosiaali- ja terveysvaliokuntaa harkitsemaan tämän kohdan kumoamista. Myös Kuntaliitto oli kumoamisen kannalla.

Siltikään, kaikista näistä kriittisistä asiantuntijalausunnoista huolimatta ja kahden valiokunnan kriittisestä näkemyksestä huolimatta, sosiaali- ja terveysvaliokunta ei kumonnut tätä 58 d §:ää.

Tämä pykälä on erityisen merkityksellinen kulttuuri- ja tapahtuma-alalle, jonka toiminnasta valtaosa perustuu yleisötalouteen. Tätä alaa ovat nämä rajoitukset kohdelleet epäoikeudenmukaisesti, ja syystäkin toimijat siellä ovat turhautuneita ja harmissaan, ja ennen kaikkea on kyse heidän toimeentulostansa.

Arvoisa puhemies! Terveysturvallisuuden takaamiseksi on olemassa keinoja. Meillä on 58 c § olemassa, ja meillä on myöskin se koko 58 §. Ehdottaisin ja ehdotamme kyllä tässä vastalauseessamme, että hallitus toisi koko tämän 58 §:n eduskuntaan, jolloin voitaisiin sitä yhtenäistää ja niitä epäloogisuuksia, mitä se pykälä sisältää, säätää uudelleen. Nythän esimerkiksi siellä 58 g -sulkemispykälässä on ilmaantuvuuskriteeri edelleenkin olemassa, mikä on ristiriidassa hallituksen oman koronastrategian kanssa eikä ole tämän 58 §:n mukainen. Tämä 58 d § olisi ollut järkevää nyt kumota ja tuoda sitten 58 § kokonaisuudessaan arvioitavaksi. Tällä hetkellä tää 2 metrin turvavälin vaatimusta ei missään ole, mutta jos tulee semmoinen tilanne, että tätä ruvettaisiin käyttämään, niin silloinhan aluehallintovirasto voi laittaa vaikka 5 metriä, jos se jossain päin Suomea tämän näin arvioi.

On myös harmillista, ettei tässäkin lakiesityksessä kasvomaskeista mainita mitään. [Puhemies koputtaa] Sillä voitaisiin kuitenkin myös ehkäistä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Edustaja Mäkelä, olkaa hyvä.

21.07 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! On tietysti sisänsä lähtökohtaisesti hyvä, että... [Puhujan mikrofonin sulkeutuu] — Painoin itse mikrofonin pois, pahoittelut. — On tietysti lähtökohtaisesti hyvä, että tässä koronatilanteen helpottaessa näitä määräyksiä loivennetaan, mutta minua huolestuttaa kuulla, että tämä asia vaikuttaisi olevan valiokunnan tasolla politisoitunut ja valiokunta olisi taas tässäkin kuviossa kävellyt yli asiantuntijatahojen ja alan toimijoiden ja heidän näkemystensä ja juntannut läpi jonkun poliittisesti motivoituneen näkemyksen. Se on erittäin huolestuttavaa, kun tässä kuitenkin puhutaan tartuntatau-

Punkt i protokollet PR 99/2021 rd

din ja epidemian torjumisesta. Tämän ei pitäisi olla hallituksen vallan pönkittämistä ja politiikkaa.

Ongelma tässä on se, että nyt kun tämä 2 metrin raja poistuu, määritelmä jää auki. Tarkan rajan tilalle, joka ehkä jossain tilanteessa oli epäkäytännöllinen, astuu nyt viranomais-harkinta — ilkeämpi voisi sanoa, että viranomaisten mielivalta. Tämä voi johtaa erikoisiin tulkintoihin ympäri maata, suomalaisten virkamiesten kekseliäisyys kyllä ollaan nähty. Ja sitten taas pian pääministeri pääsee syyttämään virkamiehiä, kun nämä tekevät ikäviä päätöksiä, ja virkamiehet sanovat, että he ovat vain noudattaneet lakia, joka on jätetty liian auki.

Tässä epidemiassa sen etenkin pitkittyessä useiksi vuosiksi tuntuu unohtuvan se lähtökohta, että elinkeinon harjoittamisen vapaus on perusoikeus ja sitä voidaan rajoittaa vain poikkeuksellisin perustein välttämättömistä syistä yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Kuinka pitkään tämä tilanne voi tällaisena jatkua, ja kuinka pitkään me voimme sanoa, että nämä syyt ovat välttämättömiä? Rokotukset ovat kuitenkin edenneet tässä maassa. Ihmiset ovat ottaneet rokotuksia. Valtionhallinnolla olisi ollut aikaa hankkia kaksi rokotusta jokaiselle halukkaalle yli 16-vuotiaalle. Kyllä tässä on se tilanne, että josain kohtaa meidän täytyy todeta, että nämä toimet riittävät, mitä me voimme tehdä, ja elämän on jatkuttava.

Siispä kannatankin tämän pykälän poistamista muuttuneessa tautitilanteessa ja ylipäänsäkin yhteiskunnan avaamista, kuten monet muut maat maailmassa ovat jo tehneet. Ei Suomi voi tässä asiassa jäädä viimeiseksi takapajulaksi ja perässähiitäjäksi. Meidän täytyy pystyä myös itsenäisiin ratkaisuihin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

21.09 Aki Lindén sd: Arvoisa herra puhemies! Me kaikki toivomme, että tämä korona-epidemia laantuisi ja menisi kokonaan ohi ja kaikista rajoituksista päästäisiin ja pääsisimme kaikin tavoin niin sanottuun normaaliin elämään. Meidän on kuitenkin nähtävä, että tämä asia ei ole kovin yksinkertainen eikä voi perustua pelkästään omiin toiveisiimme. Olennaisinta on oikea tilannekuva. Kuvaan muutamalla asialla omaa arviotani, joka perustuu julkisiin tilastotietoihin meidän tämänhetkisestä tilanteestamme.

16. kesäkuuta eteenpäin olevan kuukauden aikana, siis 16. kesäkuuta — 16.7., koronasta johtuvia kuolemantapauksia oli 14. Seuraavan kuukauden aikana — siitä 16.7. eteenpäin 16.8. asti — kuolemantapauksia oli 25. Elokuun 16. päivästä tähän päivään kuolemantapauksia oli 48. Lukusarja on siis 14, 25, 48.

Tänään STM:n ja THL:n yhteisessä informaatiossa kerrottiin, että tehohoitopotilaiden määrä on kasvamassa ja joka viides keskussairaaloiden tehopotilaista on tällä hetkellä teho-osastolla koronan takia.

Ilmaantuvuusluku osoittaa myönteistä kehitystä. Se oli tänä päivänä 126 tartuntaa per 100 000 asukasta kahden viikon aikana, ja edellisen kahden viikon jakson aikana se oli 154. Se on siis alentumassa. Meillä on toivoa siitä, että rokotusten lisääntyessä tämä tilanne on laantumassa, mutta kuten nuo sairaalakuormitus- ja kuolleisuusluvut osoittivat, tilanne ei ole tällä hetkellä vielä niin hyvä.

Tällä hetkellä yhden rokotuksen saaneita yli 12-vuotiaista on 82 prosenttia ja kaksi rokotetta saaneita on 65 prosenttia. Etenemme siis kovaa vauhtia kohti sitä tilannetta, että

Punkt i protokollet PR 99/2021 rd

meillä arviolta kuukauden kuluttua on varmaankin kaksi rokotetta saaneita yli 12-vuotiaita 80 prosenttia, jolloin on aika poistaa merkittävästi nykyisiä rajoituksia.

Mutta tällä hetkellä epidemia edelleen on aika merkittävä. Monessa maassa on tehty rajoituksista luopumiseksi toimenpiteitä, mutta monissa maissa on vielä melkoisia rajoitteita käytössä. Riskiryhmässä tällä hetkellä ovat rokottamattomat ja vain yhden rokotteen saaneet, koska deltavirusta vastaan yhden rokotteen antama suoja on vain noin 35–40-prosenttinen, sekä uusi riskiryhmä ovat ne, joilla on kuusi kuukautta kulunut kahden rokotteen saamisesta — siinä vaiheessa rokotteen antama suoja putoaa tämänhetkisen tiedon mukaan 60–50 prosentin tasolle sieltä 90 prosentista. Itse ennakoin, että meillä on aika laajasti edessä kolmas rokote Suomessa.

Näiden rajoitusvälineiden tulee olla lainsäädännössä, mutta niitä pitää tietenkin käyttää äärimmäisen harkiten ja vain pakottavissa tilanteissa, ja me tarvitsemme loogisen jatkumon. 58 c § on ennaltaehkäisy eli prevention pykälä, 58 d on rajoituksia sisältävä pykälä, ja 58 g on sitten toimintojen kokonaan sulkemisen pykälä. Peruspykälä 58 § ei anna mahdollisuuksia puuttua kuin pääosin julkisen alan toimintoihin, ja se sisältää lähinnä toimintojen kieltämisen kokonaan, jolloin on hyvä, että on sitä lievempi keino eli 58 d käytössä.

Tämä lainsäädäntö on ollut monimutkaista. Siinä on varmasti paljon korjattavaa. Itse en näe pahana sitä, että me nyt luotamme enemmän kunta- ja aluetason toimintaan, enkä voi missään nimessä — tuntien aika laajasti sekä kuntien viranhaltijoita että aluehallinnon viranhaltijoita — kuvitella, että siellä ruvetaan leikkimään joillakin 5 metrin turvaväleillä, niin kuin täällä eräs edeltävä puhuja totesi. Kannatan tätä 2 metrin määrittelyä luopumisesta, koska se avaa merkittävästi lisää mahdollisuuksia erilaisten sisällä tapahtuvien tapahtumien järjestämiseen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Sarkomaa, olkaa hyvä.

21.14 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa herra puhemies! Kyllähän tämä tämänpäiväinen päätös, sosiaali- ja terveysvaliokunnan päätös, oli todellakin märkä rätti tapahtuma- ja kulttuurialan kasvoille. Hallituspuoluekansanedustajat sosiaali- ja terveysvaliokunnassa hyväksyivät tartuntatautilain 58 d §:n muokattuna sellaiseksi, että tilanne menee asiantuntijoista valtaosan arvioiden mukaan vain sekavammaksi. [Markus Lohi: Missä ne asiantuntijat ovat?]

Tämä oli todella suuri pettymys, täytyy sanoa, kun useamman lakiesityksen olen eduskunnassa pitkäaikaisena parlamentaarikkona käsitellyt: tämäntyyppinen tilanne, jossa vihreää valoa ja vauhtia antoi perustuslakivaliokunta, tärkeä substanssivaliokunta kulttuurialalla, sivistysvaliokunta, ja iso osa asiantuntijoista — ja silti tilanne on tämä. Erityisen suuri pettymys tämä oli, kun valiokunnan puheenjohtaja hyvin vahvasti täällä sanoi, että tämä asia aidosti arvioidaan. Mutta eduskuntahan on se taho, joka päättää. Hallitus tuo esityksensä, mutta eduskunnalla on valta päättää, ja olisin toivonut, että olisi sitä valtaa ja arviointia käytetty. Mutta tämä oli todella valtava pettymys, ettei pykälää kumottu vaan todellakin hyväksyttiin tämä hallituksen erittäin ongelmallinen malli. Me tiedämme, että tartuntatautilaki on varsinainen tilkkutäkki, ja vielä huonompaan suuntaan tässä menttiin.

Kokoomus jätti vastalauseen lakialoitteemme, kokoomuksen tekemän lakialoitteen, mukaisesti, niin kuin täällä valiokunnan varapuheenjohtaja Mia Laiho kertoi. Siinä tosiaan esitämme tuon kyseisen pykälän hylkäämistä kokonaisuudessaan. Kulttuuri- ja tapahtuma-

Punkt i protokollet PR 99/2021 rd

ala on kärsinyt yhtenä toiminta-alana ehkä eniten koronarajoituksista, ja on todella suuri pettymys myös se, että kun on jo yli kolme kuukautta siitä, kun tuolla eduskunnan portailla oli mielenosoitus ja siellä luvattiin kuulla tapahtuma- ja kulttuurialaa, niin vieläkään ei kuunneltu. Kyllä ymmärrän erittäin hyvin, että ala kokee, että nyt on todellakin taas selkä käännetty eikä olla kuultu sitä hätää. On todellakin mahdoton ymmärtää, miksi näin on toimittu, kun iso osa asiantuntijoista nosti esille tämän pykälän ongelmallisuuden ja todella vahvaa tukea tuli eduskunnasta, talon sisältä. Huolella valiokunnat olivat tätä käsitelleet ja antoivat perustellusti lausuntonsa sosiaali- ja terveysvaliokunnalle.

Arvoisa puhemies! Totean, että pykälän kumoaminen olisi kyllä luonut ennakoitavuutta ja näkymää kulttuuri- ja tapahtuma-alan toimijoille, kun siirrytään kohti uutta normaalia, ja tässä tilanteessa tämän väliaikaiseksi tarkoitettun pykälän voimaan jättäminen on mielestämme aivan väärä signaali. Niin kuin täällä lääkäriedustaja Laiho totesi, olemme arvioineet, kuten useat asiantuntijat ovat arvioineet, että tämän pykälän kumoaminen olisi tässä tilanteessa mahdollista. Tartuntatautilakiin jää edelleen esimerkiksi 58 c §, mitä itse asiassa valiokunnan puheenjohtaja ei tainnut puheessaan nostaa edes esille, joka antaa mahdollisuuden toteuttaa tapahtumia tässä tilanteessa terveysturvallisesti. Kyllähän tapahtuma-alan toimijat ovat osaavaa väkeä, eikö heihin luoteta? Me heihin luotamme ja uskomme, että tuon pykälän kumoamisen jälkeen on mahdollista toteuttaa tapahtumat terveysturvallisesti.

Erittäin huolissani olen julkisuuteen tihkuneista tiedoista — kuten THL:n muistiossa he ovat hyvin vahvasti esittäneet siitä huolensa — onko tosiaan niin, että sosiaali- ja terveysministeriö on muuttuneessa tilanteessa riittävästi arvioinut erilaisten rajoitustoimien oikeasuhtaisuutta ja välttämättömyyttä. Kyllä me näemme, että tässä arviossa, minkä sosiaali- ja terveysvaliokunnan enemmistö hallituspuolueiden voimin teki, ei riittävästi arvioitu rajoitustoimien, tämän pykälän, oikeasuhtaisuutta ja välttämättömyyttä tähän tilanteeseen.

Tosiaan me esitämme... Tuossa Laiho esitti kokoomuksen esityksen — hän varmasti haluaa tehdä esityksensä vielä varmuuden vuoksi uudestaan, että pääsemme huomenna äänestämään meidän vastalauseemme mukaisesta esityksestä tähän käsittelyssä olevaan pohjaan. Toivon todella, että hallituspuolueiden edustajat vielä miettivät. Vielä on mahdollista muuttaa näkemystä ja äänestää sen puolesta, että tuo 58 d § kumottaisiin.

Ja sen sanon vielä, että olen hyvin huolissani myöskin siitä, miten hallitus etenee Suomen avaamisessa. Tuo uusi strategia on hyvin epämääräinen — useat sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijat ovat pohtineet, minkälaisella uudella strategialla Suomea avataan. Hyvin hämmästynyt olen myöskin tästä koronapassitilanteesta. Tapahtuma- ja kulttuuriala on odottanut koronapassia, me esitimme sitä jo maaliskuussa, ja edelleenkin sitä lakiesitystä ei näy eikä kuulu. Olen todella hämmästynyt siitä, että pääministeri Marin ja sosiaali- ja terveysministeri Kiuru puhuvat näin, että koronapassi voidaan tuoda sitten, kun on riittävä rokote kattavuus. Ideahan on juuri se, että koronapassi on sinä väliaikana, kun me odotamme, että saamme riittävän rokotuskattavuuden, ja sitten voimme jo valtaosasta ja pikkuhiljaa kaikista rajoitteista luopua. Useissa maissa koronapassia ja rokotuspasia on käytetty juuri siinä, että ei ole tarvinnut sulkea koko yhteiskuntaa. Toivon todellakin, että vaikutusvaltainen edustaja Lohi, valiokunnan puheenjohtaja Lohi, vaikuttaa siihen, että saataisiin tuo rokotuspassi käyttöön. Voi olla, että se on jo liian myöhäistä, että sitä ei tarvita, mutta tärkeintä on, että säädetään myöskin lainsäädäntö niin, että jos ja kun tulee uusia epidemioita, niin se on käytössä, ja mahdollisesti sitä tarvitaan vielä Suomessa.

Punkt i protokollet PR 99/2021 rd

Toivoisin, että hallitus tekisi enemmän työtä sen eteen, että me saisimme Suomea avatua terveysturvallisesti, ja yksi esitys tässä on tämän 58 d §:n kumoaminen, jota kokoomus on lakialoitteessaan esittänyt ja jota esitämme myöskin vastalauseessa ja josta huomenna äänestämme, kun edustaja Laiho tekee vielä uudestaan ryhmämme esitykset.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä. — Pyydän keskittymään nyt tähän esitykseen, joka on käsittelyssä.

21.21 Heidi Viljanen sd: Arvoisa puhemies! Yritän keskittyä nimenomaan käsittelyssä olevaan asiaan.

Olemme koko pandemian ajan sosiaali- ja terveysvaliokunnassa ja tietysti koko eduskunnassa joutuneet toistuvasti punnitsemaan yhtäältä tarvittavia rajoitustoimia epidemian hallinnan ja ehkäisyn kannalta ja samalla rajoitusten oikeasuhtaisuutta elinkeinon harjoittamisen kannalta. Koska lakimuutoksia koskien erilaisia rajoituksia on tehty väliaikaisesti voimassa oleviksi, ovat säännökset osoittautuneet käytännön soveltamisessa vaikeaselkoisiksi ja monitulkintaisiksi. Tämä viesti tuotiin vahvasti valiokunnalle tiedoksi, ja tämä kyllä varmasti pitää paikkansa. Nyt käsittelyssä olevan tartuntatautilain 58 d §:n muutoksien tavoitteena onkin turvata nykyistä sääntelyä paremmin oikeutta elinkeinon harjoittamiseen ja työhön kannattavalla tavalla, samalla kuitenkin vaarantamatta koronaepidemian leviämisen ehkäisemistä.

Nyt sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa mietinnössään, että tartuntatautilain 58 d §:n 4 momentti kumotaan. Tällä muutoksella luovutaan lähikontaktin määritelmästä, mikä tarkoittaa kaikille jo tutuksi tulleesta 2 metrin turvavälistä luopumista. Eksaktin metrimääräisen turvavälin poistaminen on ollut laajasti kannatettava toimenpide, ja nyt se toteutetaan.

Valiokunnan näkemyksen mukaan nyt oleellista onkin epidemian torjunnan kannalta ehkäistä tartunnan riskiä, ja läheisen ihmisten välisen kanssakäymisen välttäminen on yksi keino ehkäistä tartuntoja. Valiokunnassa käytiin perusteellista arviointia ja keskustelua esillä olleesta 58 d §:n kumoamisesta. Kuitenkin on huomioitava taudin ennakoimattomuus, ja siksi on tärkeää, että tämä pykälä säilyy viranomaisten työkalupakissa tautitilanteen huonontuessa. Emme kuitenkaan kukaan toivo, että tätä työkalua tarvitsisi käyttää. Mikäli kyseinen pykälä poistettaisiin, jäisi viranomaisille keinovalikoimaan ainoastaan joko 58 g §:n tarkoittama tilojen sulkeminen tai 58 §:n tarkoittama tilojen sulkeminen tai tilaisuuksien kieltäminen silloin, kun näiden pykälien soveltamisen edellytykset täyttyisivät. Nämäkään pykälät eivät kattaisi kaikkia tiloja, joissa tilanteen vaatiessa olisi tarve rajoitustoimiin.

Jo aikanaan 58 d §:n säätämisen yhteydessä kynnys pykälän soveltamiseen todettiin korkeaksi, ja nyt ehdotetulla muutoksella soveltamiskynnystä entisestään nostettaisiin. Kevein perustein tätä 58 d §:ää ei tulisi soveltamaan. Kuten sanottu, olemme viimeisen puolentoista vuoden aikana nähneet epidemian ennakoimattomuuden. Siksi on tärkeää, että tämä pykälä pysyy käyttövalikoimassa. Epidemiatilanne ei valitettavasti ole vieläkään ohi, vaikka kaikki sitä haluaisimme.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Sedan ledamot Löfström.

21.24 Mats Löfström r: Ärade herr talman! Det är verkligen på tiden att ändringar görs i den här paragrafen, 58 d, och att bland annat tvåmetersregeln tas bort. Bestämmelsen kan

Punkt i protokollet PR 99/2021 rd

inte längre motiveras då pandemiläget har förbättrats och sjukvården inte är belastad av pandemin, tack vare framför allt att vaccinationerna i samhället har ökat så snabbt.

Vi behandlade lagförslaget också i grundlagsutskottet. Där har vi tidigare slagit fast att begränsningar inte får vara i kraft längre än de kan motiveras. Social- och hälsovårdsutskottets betänkande verkställer nu att så också sker och är naturligt då pandemiläget har förbättrats. Tack till utskottets arbete och de övriga ändringarna man gjort i paragrafen.

Ärade talman! Det finns flera anledningar till varför Finland överlag klarat pandemin mycket bra i en internationell jämförelse. Kanske den största anledningen ändå är att finländare varit extremt noggranna överlag med att följa regler och rekommendationer. Man har följt dem för att man har ansett att de har varit motiverade, på ett allmänt plan proportionerliga, samt att man vetat att begränsningarna tas bort då pandemiläget förbättras med vaccinationerna, och att de här begränsningarna således varit temporära.

Där är vi just nu och därför måste vi också fullfölja löftet om att också lyfta begränsningarna när pandemiläget har förbättrats. För vad som är motiverat eller proportionerligt ändrar hela tiden med pandemi- och vaccinationsläget. Då det här läget nu är bättre och vi är inne i en ny fas i pandemin är det riktigt att det nu syns i den förda politiken, och det görs nu bland annat genom denna ändring och att tvåmetersregeln slopas, vilket är viktigt för både kulturen, event samt idrott.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja sitten käännösyhteenvedo.

[Tulkki esittää puheenvuorosta suomenkielisen yhteenvedon]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Valiokunnan puheenjohtaja Lohi, olkaa hyvä.

21.28 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Haluan tässä lyhyesti vain oikaista edellä käytetyistä puheenvuoroista edustaja Mäkelän ja edustaja Sarkomaan puheenvuoroissa mielestäni olleet väärinymmärrykset, tai sitten asiaan ei ole ehkä ehditty perehtyä. Puheenvuorot olivat minusta siinäkin mielessä harmittavia, että ne antoivat toimialalle hyvin pessimistisen kuvan ja sellaisen kuvan, että tässä mentäisiin nyt jotenkin nykytilasta huonompaan suuntaan, kun hallitus on itse asiassa esittänyt muutoksia — ja valiokunta on niitä vielä jonkun verran muuttanutkin pykälätasolla — jotka selkeästi parantavat muun muassa kulttuuri- ja tapahtuma-alan toimintaedellytyksiä. Tässä valitettavassa tilanteessa, jossa nämä toimialat ovat syvässä ahdingossa, pitäisi luoda mieluummin toivoa kuin pessimismä näille aloille.

Täällä on muun muassa väitetty, että kaikki asiantuntijat — tai lähes kaikki — ovat olleet sitä mieltä, että tämä pitäisi kumota. Haluan tämän, edustaja Sarkomaa, oikaista. Ihan varta vasten valiokunta vielä tänään pyysi kaksi keskeistä viranomaista, joiden tehtävä on Suomessa vastata ihmisten hyvinvoinnista ja terveydestä — eli sosiaali- ja terveysministeriöstä ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta — valiokuntaan kuultavaksi pelkästään sillä teemalla, voitaisiinko tämä 58 d § kokonaan kumota. Molemmat, oikeastaan ainoat viranomaistahot Suomessa, joiden tehtävä on nimenomaan vastata ihmisten terveydestä ja hyvinvoinnista, sanoivat yksiselitteisesti: tässä epidemiatilanteessa tätä pykälää ei vielä tule kumota. On hankala sen jälkeen valiokunnan tehdä semmoisia ratkaisuja — paitsi tietenkin oppositiosta käsin, mutta niitten, jotka kantavat vastuuta, on hankala sen jälkeen

Punkt i protokollet PR 99/2021 rd

tehdä semmoisia päätöksiä — että tämä kumotaan. Me erittäin vakavasti tätä harkitsimme, kun sitä näkemystä lausuntovaliokunnasta tuli, mutta näiden asiantuntijalausuntojen pohjalta siihen ei ollut valitettavasti edellytyksiä.

Haluan myös oikaista sen, että tässä nyt kunnat tai aluehallintoviranomaiset voisivat lähteä tekemään päätöksiä siitä, että siirrytäänkin joihinkin 5 metrin turvaväleihin — ei näin voi olla. Pykälätasolla ja hallituksen esityksen perusteluissa ja valiokunnan mietintötekstissä tämä tulkinta ei ole mahdollinen. Täällä nimenomaan todetaan: ”Valiokunta toteaa, että perustelujen sanamuoto antaa lähikontaktille varsin kapean merkityssisällön ja siten rajaa säännöksen soveltamisessa käytettävää harkintavaltaa suppean lähikontaktin tulkintaan. Hallituksen esityksen kirjauksen perusteella lähikontaktin määrittelyn voidaan katsoa kaventuvan fyysisen kontaktin lisäksi aiemmasta 2 metrin etäisyydestä ainoastaan hyvin lähekkäiseen oleskeluun, jonka voidaan katsoa olevan luonteeltaan samankaltaista kuin esimerkiksi nämä mainitut ruuhkaiset jonotustilanteet.”

Ja valiokunta vielä teki tähän [Puhemies koputtaa] muutosesityksen, arvoisa puhemies, jossa todetaan, että se lähikontaktin määrittelyvelvollisuus, jota kritisoi nimenomaan siitä, että tulee erilaisia tulkintatilanteita, poistettiin tästä pykälästä, niin että kunnilla ja aluehallintoviranomaisilla ei ole enää velvollisuutta päätöksissään määritellä edes tätä. Eli kyllä tässä olemme parhaamme tehneet, ja edustan itse sitä kantaa, että meidän pitää avata Suomea ja se pitää tehdä turvallisesti pikkuhiljaa ja mahdollisimman nopeasti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

21.32 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Kokoomus esitti siis vastalauseen valiokunnassa liittyen tähän 58 d §:ään, koska olemme sitä mieltä, että tämä pitäisi kumota. Esitänkin tämän vastalauseen pohjaa koskevaa muutosta. Tästä huomenna sitten pääsemme äänestämään, ja kaikilla on mahdollisuus vielä vaikuttaa siihen, haluavatko he tämän tulevan kumotuksi tai halutaanko tällainen epäselvä hallituksen muutosesitys, joka vain sotkee tilannetta.

Haluan tässä nostaa esille myös asiantuntijoiden näkemykset ja asiantuntijoiden lausuntojen arvostamisen. Tässä tämän koronaepidemian aikana on noussut esille selkeä ilmiö, että asiantuntijoita ei kuulla, ei kuulla ministeriössä eikä kuulla itse asiassa valiokunnassakaan, niin että sillä olisi vaikutusta mihinkään. Heiltä kyllä pyydetään lausuntoja ja heitä kuullaan, mutta sillä ei ole vaikutusta näitten lakien sisältöihin merkittävällä tavalla tai niiden etenemiseen. Eduskunta on kuitenkin sitä varten, että hallituksen esityksiä arvioidaan, ja niitä voidaan täällä vielä muuttaa. Ja niitä pitäisi voida myöskin hylätä, jos ne esitykset eivät ole sellaisia, että olisivat riittävän huolella tehtyjä ja vaikutusarviot niistä riittäviä. Tämä on tullut valitettavasti esille monessa kohtaa — viimeksi tänään, kun uutisoitiin tästä muistiosta koronastrategian valmisteluun liittyen, jossa THL on ollut eri mieltä kuin STM, ja tässä on kävelty asiantuntijoiden yli. Mutta jos ajatellaan koronaepidemiaa, niin nimenomaan silloin pitäisi asiantuntijoita kuulla. Meillä esimerkiksi infektiolääkärit, koko Suomen infektiolääkärit, ovat vedonneet sosiaali- ja terveysministeriöön, mutta sillä ei ole mitään vaikutusta. Tämä kieltämättä aiheuttaa turhautumista sekä terveydenhuollon toimijoissa että eittämättä myöskin niissä elinkeinotoiminnan harjoittajissa, kulttuuri- ja tapahuma- alan toimijoissa, joiden elinkeino ja joista monen ihmisen työpaikka on näistä rajoituksista kiinni. Ovatko ne enää välttämättömiä ja oikeasuhteisia? Toivoisin, että perustuslakivaliokunta todella perehtyy [Puhemies koputtaa] asiaan.

Punkt i protokollet PR 99/2021 rd

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sarkomaa, olkaa hyvä.

21.35 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa herra puhemies! Tuossa edustaja Laiho teki meidän vastalauseemme mukaisen pohjaa koskevan esityksen, ja kannatan sitä esitystä.

Totean tässä, että kun katsoo tätä sosiaali- ja terveysvaliokunnan tekemää mietintöä, niin täytyy sanoa, että täällä on kyllä hyvin vahvasti perustelut tämän pykälän kumoamiseen, niin selvästi se tähän on kirjoitettu. Täällä valiokunnan puheenjohtaja aika poikkeuksellisesti nyt antoi ymmärtää, että en olisi tähän perehtynyt eikä toinen opposition edustaja olisi tähän perehtynyt. Toivon, että tälle tasolle ei argumentointi tässä salissa mene, en pidä sitä perusteltuna. Asiaan on perehdytty ja asiantuntijalausunnot on luettu, ja ne ovat kovin kriittisiä.

Luimme myös perustuslakivaliokunnan lausunnon, jossa todella poikkeuksellisestikin perustuslakivaliokunta antoi ymmärtää, että sosiaali- ja terveysvaliokunnan pitäisi tätä harkita. Sivistysvaliokunnan lausunto oli selvä, mutta ennen kaikkea viittaamme niihin asiantuntijalausuntoihin, joita on runsaasti kuultu tuolla sosiaali- ja terveysvaliokunnassa. Kuukaan tässä salissa ei ole sanonut, että kaikki olisivat yksimielisiä tästä, eli erilaisia asiantuntijalausuntoja on ollut. Ja todella huolestuttavia ovat toistuvasti julkisuuteen tihkuvat tiedot siitä, että sosiaali- ja terveysministeriössä tehdään toisin kuin THL suosittaa. Tämä on erityisen hälyttävää sen takia, kun tässäkin todettiin, että yksimielisesti tukeuduttiin terveydenhuollon asiantuntijaviranomaisiin. Tämä huolestuttaa kansalaisia, koska ajatellaan, että eikö ole otettu huomioon sitä, että kun perusoikeuksia rajoitetaan, niitten pitää olla oikeasuhtaisia ja tarkkarajaisia.

Toki ymmärrämme, mitä tämä lakipykälä tarkoittaa ja missä tilanteessa nyt ollaan, mutta ymmärrän hyvin, että kulttuuri- ja tapahtuma-alalle luo epävarmuutta ja huolta se, miten tätä tulkitaan, jos tätä pykälää tarvitaan. Sen takia pidän todella perusteltuna ja kannatan lämpimästi ministeri... edustaja Laihoa, joka olisi varmasti mainio sosiaali- ja terveysministerikin — tuli tuollainen lapsus, mutta sanonpahan ääneen sen, mitä ajattelen. [Aki Lindénin välihuuto] Hän tuntee terveydenhuollon, ja häntä erityisesti, kun hän tämän esityksen tekee, lämpimästi kannatan, ja totean, että se on kokoomuksen lakialoitteen mukainen. Toivon todella, edustaja Lindén, että tekin vielä mietitte yön yli ja huomenna äänestätte tämän esityksen puolesta. [Aki Lindénin välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Laiho vielä.

21.37 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Vielä haluan sanoa näistä asiantuntijalausunnoista: Nythän heiltä pyydettiin lausuntoa nimenomaan siitä hallituksen esityksestä, koska siinä vaiheessa se meidän lakialoitteemme ei vielä ollut valiokunnassa, koska kausi alkoi vasta ja me saimme sitten sen sinne vietyä. Siitä huolimatta, vaikka kumoamisesta ei heiltä vielä oltu edes pyydetty kannanottoa, he spontaanisti sen toivat itse esille, että tämä olisi parempi vaihtoehto — myös aluehallintovirasto, joka viranomaisena joutuu sitten näitä soveltamaan sinne käytäntöön.

Kun täällä sanotaan, että 2 metrin turvaväli poistuu, niin poistuu kyllä, mutta kun laintulkitsijan pitäisi sitten määritellä, millä tavalla hän nyt sitä lakia tulkitsee siellä käytännössä eri toimijoiden kesken, niin eihän hän saa kyllä tästä eväitä siihen laintulkintaan. Ja kun näissä on vielä sitten mahdollisuus valittaa hallinto-oikeuteen, niin kyllä tässä on kyse myöskin niitten virkamiesten oikeusturvasta, siitä, millä tavalla ja mihin perustuen he te-

Punkt i protokollet PR 99/2021 rd

kevät omia ratkaisujaan, kun laki ei siihen anna riittävän vahvaa pohjaa eikä ole yksiselitteinen. Kyllä sillä tavalla on harmillista, että näin huonoa lainsäädäntöä valmistellaan.

Vielä lopuksi haluan sanoa näistä rokotuksista: Meillä on rokotuskattavuus jatkuvasti noussut. Meidän pitäisi antaa signaali, että Suomi avautuu ja päästään rajoituksista eroon, mutta nyt edelleenkin me vain pysytään näissä rajoituksissa kiinni eikä anneta myöskään sitä viestiä kansalaisille eikä toimijoille, että halutaan yhteiskuntaa avattavan — totta kai terveysturvallisesti. Tässä on jääty jotenkin kuplaan nyt tämän koronan kanssa ja säätämään näitä rajoituksia, kun meidän pitäisi ajatella sitä, mikä on mahdollista ihmisille ja miten me saadaan Suomea auki ja ihmisten tarpeita ja hoitovelkaa kurottua umpeen ja päästään tästä tilanteesta eteenpäin.

Riksdagen avslutade den allmänna debatten och avbröt behandlingen av ärendet.